



Съюзът на лесовъдите в България  
Ви пожелава весела Коледа  
и щастлива Нова година!

Южен парк, София  
снимка: Иордан Дамянов

# Българска ТОРА

Издание на Съюза на лесовъдите в България



ISSN 1312-7055

Брой 5 (59), год. XII, декември 2016 г., София 1303, ул. "Антим I" №17  
www.bulgarian-foresters.org e-mail: bgora@abv.bg

## Национално съвещание

### Перспективи и насоки на стопанисването на издънковите дъбови гори

Националното съвещание, посветено на стопанисването на издънковите дъбови гори, се състоя от 8 до 10 ноември. Мероприятието се

организира от Министерството на земеделието и храните и Изпълнителната агенция по горите, с участието на зам.-министъра на земеделието и храните доц. д-р Георги Костов, изпълнителния директор на ИАГ инж. Тони Кръстев, и зам. изпълнителния директор инж. Красимир Каменов, директори на дирекции в МЗХ и ИАГ, началници на отдели и експерти в ИАГ, директорите и експерти от държавните горски предприятия и техните структури, регионалните дирекции по горите, ЛЗС - Варна, Лесотехническия университет и Института за гората, неправителствени организации, както и лесовъди на частна практика. Специални гости на съвещанието от Република Турция бяха инж. Зекерия Мере - директор на РУГ - Истанбул, инж. Мехмет Йоздемир - директор на Изследователска станция към РУГ - Истанбул, инж. Нюфер Явуз -

директор на ДГС - Къркларели, инж. Ихсан Джейлан - директор на ДГС - Демиркьой.

Събитието бе организирано в две части.

В теренната част за посещение бяха предвидени демонстрационни обекти на територията на ДГС - Панагюрище, и ДГС - Генерал Тошево.

В теоретичната част презентации представиха д-р инж. Ценко Ценов - директор на дирекция "Гори и лесовъдски дейности" в ИАГ; Катедра "Лесовъдство" на ЛТУ, представена от нейния ръководител доц. д-р Георги Костов, гл. ас. д-р Нено Александров и гл. ас. д-р Мартин Борисов, доц. д-р Груд Попов - ръководител на секция "Лесовъдство" в Института за гората при БАН; инж. Цветомир Груев - експерт в РДГ - Ловеч; инж. Мехмет Йоздемир - директор на Изследователска станция към РУГ - Истанбул.

Работна група в състав д-р инж. Ценко Ценов, инж. Димитър Бърдаров (ИАГ), д-р инж. Георги Гогушев (РДГ - Благоевград), инж.

Златка Азманова (ЮИДП - Сливен), инж. Веска Стойнева (СИДП - Шумен), гл. ас. д-р Нено Александров (ЛТУ), доц. д-р Груд Попов (ИГ - БАН), инж. Антоний Стефанов ("Булпрофор"), д-р инж. Йордан Петров (частен лесовъд) формулира финалния текст:

"Проведените дискусии на терен, представените материали и резултати от опитните обекти и анализа на досегашния опит дават основание за извършване на промени в прилаганите лесовъдски подходи и методи за управление на издънковите гори. Тези породени от променящата се околнна среда, новите научни резултати и очаквания от гората, които изискват промяна в отношението към тях и прилагането на адаптивни подходи при стопанисването им.

Съвещанието взе следните решения:

1. Необходимо е преформулиране на досегашните цели на стопанисване на издънковите гори.

2. Дейностите в издънко-

вите дъбови гори следва да се трансформират от общовалидни в индивидуални (стопанисване по състояние на отделните насаждения или части от тях, с отчитане на микроусловията).

3. Съобразно целите и функционалната им принадлежност издънковите гори да бъдат групирани в следните групи: за възстановяване, за трансформиране в семенни и за смесено издънково-семенно или семенно-издънково стопанисване.

4. ИАГ и ДП да възложат на научни колективи разработването на регионални лесовъдски системи за стопанисването на издънковите дъбови гори в срок до края на 2017 година. Въз основа на предложението ИАГ да разработи необходимите административни и нормативни промени за внедряване на резултатите в срок до 31.03.2018 година. За правилното изработване на горскостопанските планове през периода до 31.03.2018 г. ИАГ да предложи указания за прилагането на т. 3 в срок до края на 2016 година".

Б

Превърщането на издънковите насаждения в семенни чрез променяне на турнуса на сеч и провеждането на реконструкции дълги години са основните лесовъдски мероприятия при стопанисването им у нас. Днешното им състояние е следствие на преминалите им етапи на развитие.

Практикуват се средата на ХХ век голи сечи, предимно в горите около населените места, довеждат до превърщането им в издънкови. За първи път през 1925 г. с предвидданията на някои лесоустройствени проекти се поставя задача за въръщането им към високостъблени чрез изваждане на крийните, повредените и малоценните дървета. След 1945 г. към високостъблените гори се причисляват много смесени издънково-семенни насаждения, като в тях се планират и лесовъдски системи, характерни за семенните гори. По-късно тези насаждения се прехвърлят отново в превършателния клас, което дава основание на някои анализатори да търсят причини във воденето на сечите, а не в промените във формите на организация.

През 1956-1960 г. нискостъбленото стопанисване (без акацията) е спрян и издънковите гори се разделят на две големи групи: за превърщане и за реконструкция. Този момент от развитието на горското стопанство лежи в основата на добрите резултати и успехи в подобряване на състоянието на издънковите гори и повишаване на тяхната продуктивност.

Въпреки постигнатите положителни резултати са допуснати и редица грешки, които се проявяват по-късно. В какво се изразяват те? Към класа за реконструкция са причислени много от високостъблените гори в нездоволително състояние и/или със занижени бонитети, следствие на неточни таблици. След реконструирането голяма част от тях са заменени



Участниците в съвещанието

(На стр. 2)

Бележити български лесовъди.  
Васил Серафимов -  
лесовъд, ръководител, учен



На стр. 2



Проф. Димитър  
Коларов -  
с почетно звание  
"доктор  
хонорис кауза"

На стр. 3



На стр. 4



На стр. 6

### Необходим е нов подход при стопанисване на издънковите гори

Превърщането на издънковите насаждения в семенни чрез променяне на турнуса на сеч и провеждането на реконструкции дълги години са основните лесовъдски мероприятия при стопанисването им у нас. Днешното им състояние е следствие на преминалите им етапи на развитие.

Практикуват се средата на ХХ век голи сечи, предимно в горите около населените места, довеждат до превърщането им в издънкови. За първи път през 1925 г. с предвидданията на някои лесоустройствени проекти се поставя задача за въръщането им към високостъблени чрез изваждане на крийните, повредените и малоценните дървета. След 1945 г. към високостъблените гори се причисляват много смесени издънково-семенни насаждения, като в тях се планират и лесовъдски системи, характерни за семенните гори. По-късно тези насаждения се прехвърлят отново в превършателния клас, което дава основание на някои анализатори да търсят причини във воденето на сечите, а не в промените във формите на организация.

През 1956-1960 г. нискостъбленото стопанисване (без акацията) е спрян и издънковите гори се разделят на две големи групи: за превърщане и за реконструкция. Този момент от развитието на горското стопанство лежи в основата на добрите резултати и успехи в подобряване на състоянието на издънковите гори и повишаване на тяхната продуктивност.

Въпреки постигнатите положителни резултати са допуснати и редица грешки, които се проявяват по-късно. В какво се изразяват те? Към класа за реконструкция са причислени много от високостъблените гори в нездоволително състояние и/или със занижени бонитети, следствие на неточни таблици. След реконструирането голяма част от тях са заменени

## Необходим е нов подход при стопанизване на издънковите гори

(От стр. 1)

с неустойчиви иглолистни култури, в резултат на което загубват автохтонния си характер. Прекалено амбициозният подход в стопанизването на издънковите гори изключи средностъбленото и нискостъбленото стопанство. Първоначално методът е предвиждал удължаване на турнуса на сеч от 20 до 40-60 години. В началото на 80-те години на ХХ в. се прави преоценка на прилагания метод. Стопанският клас за превръщане се разделя на два класа: за превръщане при съкратени турнуси и за прерастване, в който се прилагат установените турнуси за високостъблените гори. В повечето случаи това е забавило твърде много процеса на превръщане на издънковите гори в семенни с всички отрицателни последици от това: о старяване на насажденията, загуба на прираста, изреждане, влошаване на здравословното състояние на насажденията в резултат на перманентни сушки, болести и вредители.

Указанията, дадени от



Демонстрационен обект на територията на ДГС - Панагюрище

Комитета по горите след проведеното Национално съвещание за стопанизване на издънковите гори през 1993 г., разкриват възможност за поголямо разнообразие и свобода при прилагане на лесовъдски методи чрез осигуряване на естествено семенно и в по-малка степен - вегетативно възобновяване, като се запазва характерната растилност за съответните райони в страната и се подобря-

ват защитните, водоохранните, рекреационните и други полезни функции. Въпреки това продължи да не се обръща достатъчно внимание на видовото разнообразие в смесените издънкови насаждения. Не се осъществява интензивно отглеждане в млада възраст, за да могат дърветата да формират по-големи корони. Несъвсеменно е извършвано осветлението на подраста във възобновените

на Държавните горски стопанства в Панагюрище и в Генерал Тошево от 8 до 10 ноември 2016 г. Национално съвещание "Перспективи и насоки за стопанизване на издънковите дъбови гори" могат да се обобщят няколко извода.

Прогресивно продължава тенденция на застаряването на издънковите дъбови насажденията, изразено в увеличаване на средната въз-

насаждения, поради което, а и по други причини, той масово загива. Не се постигна ускорено превръщане на издънковите насаждения в семенни, въпреки че задачата винаги е била приоритетна.

От проведеното на териториите

раст и намаляване на продуктивността, но тоталното превръщане в семенни гори няма да доведе до подобряване на растежа, производителността и устойчивостта им, особено в средносрочен и дългосрочен план.

Използваните традиционни организационни подходи и лесовъдски системи на стопанизване са довели предимно до едновъзрастни и хомогенни насаждения, доминирани от един и по-рядко - от два дървесни вида. По-устойчивите на засушаване дървесни видове (дер, благун) ще разширяват територията си за сметка на зимния дъб, но е необходимо да се проучи по-задълбочено влиянието на климатичните промени върху изменчивостта на семенно-издънковите и издънково-семенни дъбови гори и тяхната устойчивост на засушаване.

Прилаганите лесовъдски системи не са съобразени със структурата на собствеността и въведените режими на стопанизване и тяхното прилагане поставя на рисък

защитните и специалните функции на издънковите дъбови гори.

Осъвременяване на насоките за стопанизване на издънковите дъбови гори се налага заради промяна на тенденциите на стопанизването на горите, както и необходимостта от прилагане на адаптационни мерки, за да се отговори на предизвикателствата от промените в климата. Необходимо е стопанизването на горите да се извърши по състояние на отделните насаждения или части от тях, с поставяне на краткосрочни и дългосрочни цели при отчитане на конкретните екологични условия.

Участниците в съвещанието се обединиха за преформулиране на досегашните цели на стопанизване на издънковите гори, като съобразно функционалната им принадлежност бъдат групирани за възстановяване, за трансформиране в семенни и за смесено издънково-семенно или семенно-издънково стопанизване.

**Инж. Емил РАКЪДЖИЕВ**

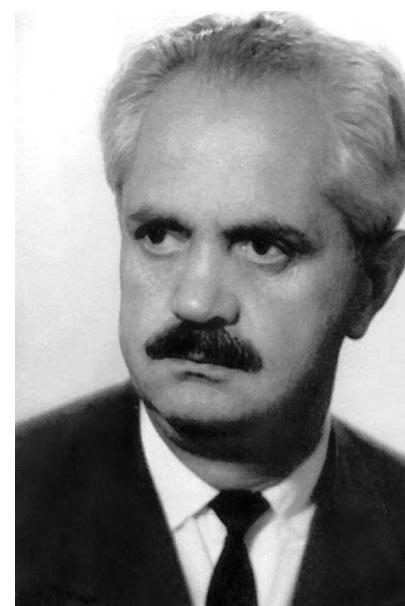
## Бележити български лесовъди

### Васил Серафимов - лесовъд, ръководител, учен

Историята на българско-горско дело е пъстра и многоголика. Тя прилича на книга без начало и край. В нея са преплетени човешки съдби и личности, които въпреки патината на времето светят с неподкупния си морал, мъдрост и дела. Такава личност съвръзенски дух, един от строителите на съвременното лесовъдство, е д-р Васил Николов Серафимов, чиято 110-годишнина отбележваме през тази година.

Роден е на 27.10.1906 г. в бунтовния Батак. Гимназия завърши в Пазарджик през 1926 г., а висшето си образование по лесовъдство в Агрономо-лесовъдния факултет на Софийския държавен университет през 1930 година.

Първоначално е назначен за помощник-лесничей в ревирното лесничество в м. Юндола, но още на следващата година, по политически причини, го местят в Бюрото по измерване и уредба на горите. Отново е на работа като асистент-лесничей и лесничей в Каратеге, Ковачевица, Чехълово и уволнен повторно през 1937 година. Възстановен е на работа към горите в новоосвободените земи в Доброполе и Берово - Македония, през 1941 г., откъдето е уволнен за активна антифашистка дейност и защита на родните гори. В края на 1943 г. преминава в нелегалност, а по-късно става партизанин в първа софийска бригада и промяна на здравния статус



и състояние на 25 000 дка гори в този район в резултат на неправилна лесовъдска намеса. След изсичане на една трета от тези гори освободените площи "... стоят полуоголи и приличат на горски пасища". Тогава се появява и понятието "серафимовци", с което се квалифицира всеки опит за защита от прекомерно изсичане на горите. През 1953 г. при обсъждане на проектоплана за ползване на горите в Министерски съвет Серафимов убедително и компетентно защитава горите, заявявайки, че този план е престъпление, водещо до влошаване на дървесния ресурс и климата на страната. Това, кое то се изсича над прираста, е жертва, заем от "бъдещето, за който трябва да се води точна сметка". След няколко месеца е дисциплинарно уволнен като първи заместник-председател на Управлението на горското стопан-

ство.

Лесовъдът, честният ръководител е принуден да стане приемчик на трупи в родопския клон на софийската фабрика "Фурнир", на длъжност и със заплата, равна на горски надзирател. За няколко месеца е и референт в Студия за игрални филми - София.

През юли 1954 г. (след конкурс) става младши научен сътрудник в Института за гората - БАН. Първите му изследвания са свързани с проблемите на залесяването и създаването на полезащитните пояси. Проучва физиологията на някои горски дървесни видове и тяхната транспортиране. От 1956 г. започва работа върху задачи, разкриващи значението на хидрологичните процеси в горските насаждения.

В продължение на две години (1957-1958) работи в стационара на Телермановското опитно лесничество на Института за гората при Академията на науките на СССР. Съвместно с проф. А. А. Молчанов провежда наблюдения и анализира възможностите на повърхностния отток, количеството на зимните и летните валежи, изпарението на растителната покривка, замързването на почвата в гората и на откърто, интензивността на снеготопенето. Това му позволява да установи баланса на влагата в почвата и динамиката на нейната влажност. В

началото на 1960 г. успешно защитава своите изследвания и му е присъдена научната степен "кандидат на селскостопанските науки" за темата "Хидрологичната роля на дъбовите гори" (1960).

Завършайки се у нас, създава първия в България хидрологичен стационар в Якорудското горско стопанство, в м. Лееве край с. Черна Места. Днес този действащ екологичен стационар носи неговото име.

По-късно, с решението на Бюрото на Президиума на Академията на селскостопанските науки от 1962 г. и с цел укрепване на опитните бази на Института за гората, е командирован в с. Говедарци да окаже организационна помощ и да проведе хидрологични проучвания в иглолистни гори на Северна Рила.

В тези далечни години той убедено защищава свое то кредо: "Хидрологическите и екологическите функции на горите са основни и определящи, а не добивът на дървесина". На решаването на тези проблеми посвещава последните години от живота си.

Научните му трудове, и особено два от тях - "Хидрологичната роля на иглолистните гори в някои райони на Рила" (1974) и "Хидрологичната роля на иглолистните гори в Рила и Пирин" (1978), както и типологичните му проучвания и мероприятия за повишаване на продуктивността на горите, са основополагащи за българска

горска хидрология.

За цялостната си дейност, макар и доста късно, е удостоен със званието "Заслужил лесовъд".

В спомените си инж. Георги Стоев ("Път през гората") пише: "Васил Серафимов беше човек с голям политически актив, демократичен, уважаван и обичан от колегията и населението, с което беше работил". Йордан Чальков ("Проклятието на гората") го описва като "истински хуманист, дълбоко уважаващ всеки човек, за когото нямаше "висши" и "нисши" горски служители". "Неговите врагове - пише Чальков - хитро го упрекваха в "християнщина". Де да бяха повече такива "християни"! Беше издигнал редица хора, които използваха някои негови слабости, за да издигнат себе си. Не можда се опази от кариеристите и новите "патриоти" - създателите на революционната "социалистическа" свръхсеч".

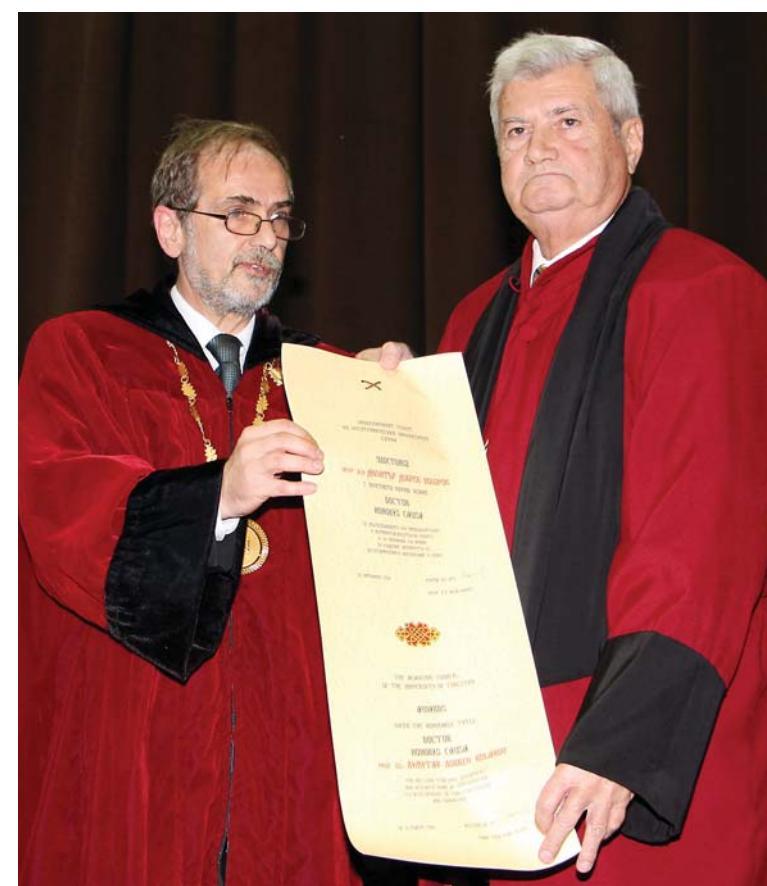
Открит и честен в разговори и срещи, той си отиде неразбрани, но с надежда за утешния ден на българска та гора и за по-справедлив свят.

На погребението му (1981 г.) се стичат лесовъди от цяла България и негови съграждани, работници от Рила и Родопите.

**Проф. д.с.н. Христо ЦАКОВ - директор на Института за гората - БАН**

**Отличия****Проф. Димитър Коларов -  
с почетно звание “доктор хонорис кауза”**

На 26 октомври в препълнената Аула на Лесотехническия университет се проведе тържествено заседание на Академичния съвет по случай връчването на проф. д.с.н. Димитър Коларов на почетното научно звание “доктор хонорис кауза”. То бе открито и ръководено от проф. д-р Иван Илиев - ректор на ЛТУ, в присъствието на официалните гости - проф. Боян Биболев - бивш ректор на СУ “Св. Климент Охридски” и председател на Националната агенция за оценяване и акредитация, проф. Камен Велев - бивш ректор на ХТМУ и член на Дирекционния съвет за висше образование и наука към Съвета за Европа, проф. Христо Цаков - директор на Института за гората при БАН, проф. Иван Лалов - бивш ректор на СУ, проф. Нанко Нанев - съветник на министъра на земеделието и храните, проф. Веселин Брезин - бивш ректор на ЛТУ и управител на фонд “Научни изследвания” на Министерството на науката и образованието, проф. Иван Божков - бивш ректор на Тракийския университет -



**Проф. д.с.н. Димитър Коларов бе удостоен с почетното звание от ректора на ЛТУ проф. д-р Иван Илиев**

Стара Загора, проф. Нино Нинов - бивш ректор на ЛТУ и председател на НСЛР “СЛРБ”, инж. Тони Кръстев - изпълнителен директор на ИАГ, представители на различни фирми, колеги, студенти и приятели.

Профессионалната, творческата и организаторската дейност на проф. Коларов представи доц. д-р Мариус Димитров - декан на Факултет “Горско стопанство”.

Сертификат, удостоверяващ отличието, бе връчен

на проф. Коларов от ректора проф. д-р Иван Илиев (снимка).

Проф. Димитър Коларов изнесе академично слово “Физиология на растенията - част от буквара за растителния свят на земята” и благодари за високото отличие.

Поздравления към удостоения с почетното научно звание на Лесотехническия университет поднесоха инж. Тони Кръстев, проф. Христо Цаков, който отличи проф. Коларов с “Почетен знак” на Института за гората, проф. Иван Палигоров - председател на Съюза на лесовъдите в България, д-р инж. Димитър Вълков - бивш директор на УОГС “Петрохан”, проф. Константин Ковачев - преподавател във Факултет “Ветеринарна медицина” на Лесотехническия университет.

Поздравителни адреси бяха получени от Н.Пр. д-р инж. Меглена Плугчиева - посланик на България в Конфедерация Швейцария и Княжество Лихтенщайн, и доц. Георги Костов - зам.-министър на земеделието и храните.

**Юбилей****Инж.  
Васил  
ДРАГАНОВ  
на 70 години**

Роден е на 08.11.1946 г. в с. Продановци, Софийска област.

Завършил ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”, през 1970 година.

Трудовият му път започва през 1972 г. като старши лесничий в Горско стопанство - Самоков, а от 1974 г. става заместник-директор.

През 2002 г. е заместник-началник на РУГ - София. През 2003 г. отново е назначен за директор на Държавно лесничество - Самоков, и работи на тази длъжност до пенсионирането си през декември 2009 година.

Инж. Драганов разгръща широкомащабна дейност по залесяване за укрепяване

на водосборния басейн на яз. “Искър”. Осъществява ръководство и контрол по отглеждането на създадените хиляди декари гори, вследствие на което запасите от дървесина чувствително се увеличават.

По инициатива на инж. Драганов и под негово ръководство се създава Представително ловно-риболовно стопанство “Рила”. Полага грижи за възстановяване на горите и дивечовите местообитания след пожарите, засегнали региона през първото десетилетие на XXI век. Ползва се с авторитет и уважение сред колегите си, проявява се като добър организатор и компетентен специалист.

**Мнение****Тревога за издънковите гори за превъръщане**

По наше мнение в задължето и стопанисването на издънковите гори за превъръщане във времето са допуснати няколко съществени грешки. Смятаме, че е било грешка формирането - към 1960 г., на толкова голям по площ клас на издънкови насаждения за превъръщане и пълно изоставяне на издънковото стопанисване за снабдяване на населението с дърва за огрев и дребни строителни материали. Това особено важи за церовите издънкови гори на богати месторастения. Тези гори може да бъдат стопанисвани издънково-семенно, с често подмладяване на кореновата система, защото издънковият цер започва да плодоноси от 10-15-ата година (Брошилов, Брошилова, 2011). Освен това щеше да се намали натискът при ползванието на широколистните високостъблени гори.

Може да се постави под съмнение ликвидирането на клас за реконструкция, по-голямата част от който премина в класа за превъръщане, без друго твърде голям. “Реконструкция” е технически, а не лесовъдски термин, но той може да бъде заменен с термина “гори за възстановяване”, който предполага смяна на дървесния вид, попълване на редини и други мелиоративни действия.

Грешка е премахването на средностъблените сечи. Проблемът с нарушенията при прилагането им от някои лицензиран лесовъд в час-

тните гори можеше да се реши по административен път, като се ангажират по-пълно регионалните дирекции по горите. Освен това няма никаква популярна литература за водещето на тези сечи.

За 25 години средностъбленото стопанство дори не бе поставено на отчет в горското ведомство. Така или иначе, оставихме преобладаващата част от издънковите гори за превъръщане да останат, да загубят издънкопроизводителната си способност, темповете на пристраст и да съхнат. Като говорим за загуба на издънкопроизводителна способност, имаме предвид качествена и жизнена издънка, която може да покрие и да калусира отреза на стъблото без загниване, а то се става при отрез в основата с диаметър максимално до около 20 сантиметра.



ДГС - Айтос, отд. 344 и, състояние на семенния и издънков подраст (4.07. 2013 г.)



тоянието от последните данни на ИАГ (Отчети на горския фонд, 2015), е тревожна. През 1990 г. издънковите гори за превъръщане и прерастване до 40-годишна възраст

са 64 %, което създава огромни възможности за постепенното им подмладяване чрез средностъблено стопанисване.

(На стр. 4)

**Инж.****Гено  
МИХАЛСКИ  
на 75 години**

Роден е на 29.10.1941 г. в с. Паничери, Пловдивска област.

Завършил ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”, през 1966 година.

Същата година започва работа в Горско стопанство - Клисура, последователно като началник на ГТУ, началник на отдел “Планиране” и заместник-директор. Тук обръща особено внимание на естественото възобновяване в зрелите букови гори, които заемат почти половината от площта на стопанството.

През 1970 г. започва работа в ИППГСС “Агролеспроект”, филиал - Пловдив, отначало като проектант, а след това като ръководител на проектантски колектив. През април 1978 г. е назначен като заместник главен директор по дърводобива и стопанисването на ГСК - Пловдив. През този период разгръща всеобхватна работа за производството на качествен посадъчен материал, създаването на интензивни култури и двуетажни насаждения, извеждането на отгледни сечи, превъръщането на издънковите насаждения в семенни, провеждането на мероприятия за пред-

варително естествено възобновяване при зрелите насаждения. Внедрява механизацията в горскостопанските процеси, включително и извоз с вертолет за усвояване на букова дървесина в недостъпен район в Стара планина.

Инж. Михалски взема активно участие в организацията и провеждането на Световното ловно изложение през 1981 г. в Пловдив. През 1984 г. е назначен за ръководител на екип от 16 специалисти за оказване на техническа помощ на Република Никарагуа в областта на горското стопанство.

През 1991-1997 г. ръководи фирма “Средна гора” ЕООД. През 2002 г. е назначен за зам.-директор на РУГ - Пловдив, където работи до пенсионирането си през 2004 година.

Инж. Гено Михалски е изтъкнат лесовъд с богат професионален опит в областта на лесоустройството и стопанисването на горите, с определен принос в създаването на горски култури и осигуряване на естественото възобновяване и съхраняване на горите в районите, където работи.

**Юбилеи****Инж.  
Кольо  
СИДЕРОВ  
на 80 години**

Роден е на 31.10.1936 г. в Нова Загора, Сливенска област.

ВЛТИ завършва през 1962 година.

Работи в Горските стопанства в Момчилград и Кърджали. От 1971 г. е научен сътрудник в Горската опитна база по борба с ерозията в Кърджали.

През 1973 г. е назначен за заместник-директор, а от 1986 г. става директор на РДГ - Кърджали, където служи до пенсионирането си.

Инж. Кольо Сидеров е изтъкнат лесовъд и ръководител в горското стопанство у нас, с особен принос в огромната по мащаби залесителна и противоизерозионна работа в Източните Родопи. С умение и висок професионализъм ръководи горскостопанската дейност, с което допринася за постигнатите високи успехи на горското дело в Кърджалийския регион.

Инж. Сидеров се ползва с голямо уважение и признаниелност от колегията.

**Доц. инж.  
Димитър  
КУШЛЕВ  
на 80 години**

Роден е на 24.11.1936 г. в Банско, Благоевградска област.

Завършва ВЛТИ през 1959 година.

Започва работа като преподавател в Горския технически университет в Банско.

От 1962 г. е назначен за научен сътрудник в Опитната база по иглолистни гори във Велинград.

През 1969 г. след конкурс постъпва на работа в Института за гората при

БАН, където работи до пенсионирането си през 1999 година.

Няколко години работи в Република Коти като началник-отдел "Технически прогрес".

Доц. Кушлев активно се включва в разработването на задачи, свързани с механизацията на дърводобивната дейност, и има определен принос в създаването и организирането на горското опитно дело у нас.

**Да си спомним****80 години от рожденията на проф. д.с.н. Иван Михов**

през 1988 г. заслужено получава и професорско звание.

В периода 1974-1977 г. работи по съвместителство в Дирекция "Организация и планиране на висшето образование" към Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, разработва и публикува 5 научни труда, свързани с висшето образование. Проф. Иван Михов е избран в два по-

**Тревога за издънковите гори за превъръщане**

(От стр. 3)

За съжаление възможностите бяха пропуснати. През 2015 г. издънковите гори за превъръщане са едва 20 %, което силно ограничава подмладяването, пък и никой не е решил да го прави. Остарелите гори, изгубили издънковопроизводителна способност, са 36 % през 1990 г. и 80 % през 2015 г., т.е. нарастват четирикратно само за 25 години. За последните 5 години издънковите гори за превъръщане на възраст 56-60 години се увеличават със 188 117 хектара. Трудно е да се повярва, че някога всички издънкови гори ще се превърнат във високостъблени, ако не се диверсифицират методите на превъръщане и не се приложат успоредно с това и други лесовъдски въздействия, особено в защитните и защитените територии.

Сравнението на най-важните таксационни показатели на горите за прерастане и превъръщане през 1990 г. и горите за превъръщане от 2015 г. буди тревога. Основание за това са: намаляване на запаса на хектар - от 126 м<sup>3</sup> на 113 м<sup>3</sup>; намаляване на средния годишен прираст на хектар - с 2.11 м<sup>3</sup>/ха; загубата на прираст за 25 години е съмнително голяма - 294 1667 м<sup>3</sup>, или със 117 667 м<sup>3</sup> годишно.

Знаем, че при тези гори има съхнене, най-вече в Североизточна България. Не бива да ни успокоява нарастването на общата площ и запаса, защото то се дължи главно на превърътане на площи от горите за реконструкция и новоустройствени гори. От отчетите на горския фонд за 2015 г. личи още, че издънковите гори за превъръщане като площа заемат вече 35 % от всички гори, т.е. имат най-големият дял. Загубата на прираст от тези гори намалява за първи път от 1965 г. - загубата на общия прираст от всички гори от 14 364 000 м<sup>3</sup> през 2010 г. пада

до 13 974 000 м<sup>3</sup> през 2015 г., или с 390 000 куб. метра. Естествено, до известна степен това се дължи и на загубата на прираст от високостъблените гори, които също оставят, но това не е фактично. Средният годишен прираст на хектар за същия период намалява съответно от 3.8 на 3.7 м<sup>3</sup> за всички гори.

От 2000 г. средният прираст на хектар пада непрекъснато и тази тенденция ще продължи.

Нека си припомним нещо

от историята на средностъблленото стопанство.

Средностъблени гори в България има

от незапомнени времена.

За това свидетелстват надстойни

дървета в семенно-издънкови

насаждения на възраст 300-

400 години.

Средностъблленото

стопанство е записано като

начин на стопанисване във

всички български закони за

горите - от 1883 до 1925 година.

През 1928 г. средностъблелните гори в страната са 68 487 ха, или 2.5 % от общата

горска площ, в т.ч. в държавните

гори - 1.2 %, в общинските

- 2 %, в училищните и на

други обществени организа-

ции - 7.5 %, в частните гори -

5.7 % (Иванчев, 1931).

Жалко е, че се допусна подценяване

на метода за превъръщане на

издънковите гори в семенни

чрез средностъблено стопанис-

ване през последните 25 години

и окончателното му пре-

махване с Наредбата за сечи-

те от 2015 година.

Добре би било да припом-

ним и предимствата на сред-

ностъбления метод на превър-

ъщане на издънковите гори в

семенни. А те са: прекъсва се

остаряването главно на част

от церовите гори и с подмла-

дяването се увеличава сред-

ният годишен прираст; осигу-

рява се естествена смяна на

церово-благунови и церово-

горунови издънкови насе-

ждения със смесени издънково-

семенни, а на по-късен етап -

със смесени насе-

ждения; създават се природообразни,

хетерогенни и многоцелеви

гори с богато видово разнооб-

разие в равнините и ниските

планини; реализира се уско-

рен добив на технологична и

енергийна дървесина; намаля-

ва се ползването и източава-

нето на зрелите високостъбл-

ени гори; опростява се тех-

нологията на дърводобива и

поради по-голяма концентра-

ция на сечта се реализира до-

пълнителен икономически

ефект.



ДГС - Айтос, отд. 497 м, средностъблено насе-  
ждение, изведена втора сеч на изборно прореждане (27.03. 2012 г.)

рат в диапазона на вертикално начупения склон притежава неподозирани възможности за ускорена обща производителност и улавяне на вредните емисии, които се отлагат най-много в равнините и предбалканските склонове. Тежките климатични промени ще ни доведат в бъдеще до преосмисляне на начините за естествено възстановяване на гората в ниските части на планините и в равнините. Ще се върнем все по-често към смесеното семенно-издънково и издънково-семенно възстановяване на широколистните гори. Издънковата компонента в гората ще ни осигури повече дървесна биомаса за по-кратък срок и без рискове по възстановяването, стига кореновата система на издънките да е млада и жизнена.

Какво да се направи? Да се възстанови сечта за средностъблено стопанисване. Изпълнителната агенция по горите да изпълни задълженията си по приетата резолюция на националното лесовъдско съвещание за средностъблено стопанисване, проведено на 14-15 октомври 2014 г. в Бургас с нейна подкрепа и участие.

**Д-р инж. Иван КОСТОВ**  
снимки автора

**80 години от рожденията на проф. д.с.н. Иван Михов**

Иван Василев Михов е роден на 15 октомври 1936 г. в с. Паталеница, Пазарджишко област. Завършва Горския технически университет във Велинград през 1954 година.

Трудовата и професионалната дейност на проф. Иван Михов е богата и интересна. Той преминава през почти всички стъпки от горската иерархия - от референт в ГС - Чепеларе (1954-1956), началник на горскостопански участък в ГС - Якоруда (1963-1965), веднага след завършване на специалност "Горско стопанство" във ВЛТИ (1963), учител в Техникиум по горско стопанство "Христо Ботев" - Велинград (1965-1968), научен сътрудник в Института за гората при БАН (1968-1971). През 1971 г. след конкурс постъпва във Висшия лесотехнически институт - София (сега ЛТУ), като асистент, доцент (1977) и професор (1988). През 2003 г. се пенсионира.

С подчертано трудолюбие, постоянство, отговорност и задълбоченост проф. Михов изгражда своята труда биография. Още по време на учителската си дейност успява да подготви и успешно да защити докторския труд "Проучвания върху произхода, формирането, създаването и отглеждането на двуетажни белоборови-смърчови насе-

ждения". Придобита научна степен "доктор" му отваря вратите на научният път от 1965 г. - загубата на общия прираст от всички гори от 14 364 000 м<sup>3</sup> през 2010 г. пада

до 13 974 000 м<sup>3</sup> през 2015 г., или с 390 000 куб. метра. Естествено, до известна степен това се дължи и на загубата на прираст от високостъблените гори, които също оставят, но това не е фактично. Средният годишен прираст на хектар за същия период намалява съответно от 3.8 на 3.7 м<sup>3</sup> за всички гори.

На 13 974 000 м<sup>3</sup> през 2015 г., или с 390 000 куб. метра. Естествено, до известна степен това се дължи и на загубата на прираст от високостъблените гори, които също оставят, но това не е фактично. Средният годишен прираст на хектар за същия период намалява съответно от 3.8 на 3.7 м<sup>3</sup> за всички гори.

На 13 974 000 м<sup>3</sup> през 2015 г., или с 390 000 куб

## IN MEMORIAM

**На 2 ноември почина проф. Светла Слави Генчева.**

Родена е на 14.03.1935 г. в София. През 1959 г. завършила ВЛТИ, специалност „Градинско и парково строителство“.

Работи като технически ръководител в Стопанско предприятие „Паркстрой“ - София.

От 1967 до 1979 г. последователно е асистент, старши и главен асистент по горско почвование във ВЛТИ.

През 1977 г. получава научното звание „кандидат на науките“, през 1995 г. - „доктор на селскостопанските науки“. За професор е избрана през 1996 година. От 1979 г. е доцент по почвование с основи на торенето. През 1994 г. става почетен член на Оксфорд Брукс университет.

Проф. Генчева е ръководител на катедра „Опазване на природната среда“ (1972-1982), зам.-декан на ФГСО, зам.-ректор на ЛТУ (1983-1986 и 1988-1990 г.), дългогоди-



шен член на Академичния и на Факултетния съвет.

Пенсионира се през 2001 г., като продължава преподавателската си дейност като гост-професор и хоноруван преподавател в специалността „Ландшафна архитектура“.

Основната тематика на научноизследователската и научноприложната дейност на проф. Генчева е в областта на почвознанието и горскобиологичната рекултивация на техногенни ландшафти. Взема участие в 27 изследователски практики, на 15 от тях е научен ръководител, а 6 са внедрени в практиката.

В съавторство издава „Ръководство за упражнения по горско почвование“ и книгите „Рекултивация на промишлени насипи“ (1978) и „Класификация и диагностика на почвите в България във връзка със земеразделянето“ (1992), автор е на „Торене в озеленяването“ (1983).

Носител на орден „Св. св. Кирил и Методий“ - I степен.

**Поклон пред светлата ѝ памет!**

**На 14 ноември почина инж. Иван Георгиев Ербакамов.**

Роден е на 18.04.1939 г. в с. Момина църква, Бургаска област.

През 1958-1961 г. служи в Българския военноморски флот. През 1966 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

Трудовата дейност на инж. Ербакамов преминава в несебърските гори - от 1966 г., когато постъпва в ГС - Несебър, като началник на горско-технически участък, преминава през длъжностите лесничей, зам.-директор по сто-



панисането до директор (от 1984 до 1999 г.), когато се пенсионира.

В биографията на лесовъда с гордост и признание са вписани близо 85 000 дка залесени гори. За намаляване на ерозията при залясняването на наклонени и стръмни терени инж. Ербакамов пръв в окръга внедрява в почвоподготовката различни нови технологии и техника. С голяма любов се занимава с разсадниковото производство. Той открива край с. Порой нов разсадник и извежда разсадника „Поморие“ на първо място в страната. Самият той внедрява в практиката собствен метод за доотглеждане на едроразмерни фиданки. На висота е ловната дейност и особено

международното ловен туризъм.

През периода, когато инж. Ербакамов е ръководител на стопанството, са построени нова административна сграда с хотелска част и Природна сбирка, много горски пътища. Той е в основата на природозащитната дейност в Бургаския район.

Общественик и познат на повечето несебърци, инж. Ербакамов издава две книги за горите на региона. През 2007 г. е удостоен със званието „За цялостен лесовъдски принос“.

**Поклон пред светлата му памет!**



**На 15 ноември почина инж. Борислав Георгиев Божков.**

Роден е на 15.10.1936 г. в с. Скребатно, Благоевградска област.

Средното образование завършва в гр. Гоце Делчев. Във ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, се дипломира през 1960 година.

От 1960 до 1967 г. работи в ГС - Кюстендил. През 1967-1969 г. е инженер в секцията по ерозия и борбата с нея в селскостопанския горски фонд в Института по хидротехника и мелиорации - София. Една година е на работа в Централния комитет на Профсъюза на работниците от горите и горската промишле-

ност.

В Министерството на горите и горската промишленост и последващите структури на централното ведомство работи от 1970 до 1997 г., когато се пенсионира. Като завеждащ сектор „Наука и технически прогрес“ 27 години способства за внедряването на научните разработки на Института за гората, ВЛТИ, опитните станции, външни научни организации и научните достижения от чужбина в нашата горско-стопанска практика.

През 1995 г. е избран за секретар на Съюза на лесовъдите в България. На този обществен пост се проявява като отличен организатор и радетел на българската гора.

**Поклон пред светлата му памет!**



**На 27 ноември почина инж. Александър Тодоров Тодоров.**

Роден е на 27.12.1947 г. в София.

През 1973 г. завършва ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“.

От 1973 до 1976 г. е зам.-директор на ГС - Момчилград.

През 1976 г. работи в Научноизследователския сектор на ВЛТИ.

Директор на ГС - Ардино, е от 1977 до 1980 година.

След това - до 1987 г., е зам. главен директор на ГСК - Кърджали. Впоследствие е зам.-директор на ГСК (РДГ) - София, а по-късно - на фирма „Черни връх“ - София.

Две години е извън системата на горите. През 1993-1995 г. е директор на ДЛ - Радомир. През 1996-1999 г. е на работа в Израел.

От 2000 до 2007 г., когато се пенсионира, е старши лесничей в ДЛ - Радомир.

Ръководи противоерозионните залесявания в Източните Родопи, около язовирите „Кърджали“ и „Студен кладенец“.

**Поклон пред светлата му памет!**

## ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

## Ползването на платения годишен отпуск

**Отговор:** Знаем, че платеният годишен отпуск се предоставя на работника или служителя всяка календарна година като гаранция за реално осъществяване на неговото конституционно право на почивка след едно по-продължително участие в трудовия процес, за да може да възстанови изразходваната в процеса на труда работна сила.

След измененията и допълненията на Кодекса на труда (КТ), станали със Закона за изменение и допълнение на КТ (ДВ, бр. 54/ 17.07.2015 г.) и на Наредбата за работното време, почивките и отпуските (НРВПО) с ПМС № 212 от 13.08.2015 г. (ДВ, бр. 63/ 18.08.2015 г.), се измениха правата и задълженията както на работодателя, така и на работника и служителя, свързани с упражняване на правото на платен годишен отпуск. Затова е необходимо да познаваме тези права и задължения и да полагаме усилия да се прилагат.

1. В началото на всяка календарна година, но в срок не по-късно от 31 януари, работодателят е длъжен да уведоми писмено всеки работник или служител за размера на платения годишен отпуск, който има право да ползва през календарната година, включително отложен или неизползван от предходни календарни години (чл. 37 а от НРВПО).

2. В случаите на чл. 173, ал. 4 от КТ работодателят има право да предоставя платения годишен отпуск на работника или служителя и без неговото искане, когато:

- е обявил престой повече от 5 работни дена;
- едновременно ползване на отпуска от всички работници и служители е предвидено в нормативен акт или в правилника за вътрешния трудов ред;
- писмено е поканил работника или служителя да

**ВЪПРОС: Когато работодателят не е показвал работника или служителя да ползва отложен или неползван годишен отпуск, а и работникът/служителят не е заявили ползването му в 6-месечен срок, без да има причини за отлагането поради ползване на друг вид платен отпуск, същият губи ли се?**

поиска да ползва отпуска си до края на календарната година, за която се полага, но работникът или служителят не е направил това до края на същата календарна година (чл. 37 б, ал. 1 от НРВПО).

Няма пречки с писменото уведомление, което работодателят е длъжен да отправи до всеки работник или служител до 31 януари, да покани тези от тях, които имат да ползват платен годишен отпуск или част от него, чийто 2-годишен срок на ползване изтича съгласно чл. 176, ал. 1 от КТ, да поискат неговото използване. Така в изпълнение на разпоредбата на чл. 37 б, ал. 2 от НРВПО работодателят ще има право да предостави този отпуск до изтичане на давностния срок.

3. С разпоредбата на чл. 37 г, ал. 2 от НРВПО е определено, че в случаите по чл. 173, ал. 4, чл. 176, ал. 1, т. 1 от КТ и когато по искане на работника или служителя ползването на платения годишен отпуск е отложено със съгласието на работодателя по чл. 176, ал. 1, т. 2 от КТ, работодателят предоставя или отлага ползването на отпуска в писмена форма и своевременно уведомява работника или служителя.

4. Разпоредбата на чл. 37 д от НРВПО определя, че в случаите по чл. 176, ал. 3 от КТ работникът или служителят има право сам да определи времето за

ползване на платения годишен отпуск до изтичане на давностния срок по чл. 176 а от Кодекса на труда. Единственото задължение на работника или служителя в този случай е писмено да уведоми за това работодателя си най-малко 14 дена предварително.

5. Когато работникът или служителят ползва друг вид законоустановен отпуск, не е необходимо писмено искане до работодателя за отлагане на ползването на платения годишен отпуск за следващата календарна година (чл. 38, изречение второ от НРВПО).

При отложен ползване на платения годишен отпуск поради ползването на друг вид законоустановен отпуск, давностният срок за ползване на отложния отпуск започва да тече от края на календарната година, през която работникът или служителят се е завърнал на работа (чл. 38 а от НРВПО).

Станалите през 2015 г. промени на правата и задълженията на страните по трудовото правоотношение за ползване, прекъсване, отлагане и погасяване на правото на ползване на платения годишен отпуск уреждат достатъчно възможности за осигуряване на ползването му в рамките на двугодишния давностен срок. Необходимо е доброжелание както от страна на работодателя, така и от страна на работника и служителя, показващи грижа за успешната дейност на предприятието и за здравето и работоспособността на работника или служителя.

**Справка:** чл. 173, ал. 4; чл. 176 и чл. 176 а от КТ, чл. 37 а; чл. 37 б; чл. 37 г; чл. 37 д; чл. 38 и чл. 38 а от НРВПО

**Николина НАНОВА  
юрист при ФСОГСДП**

## Фестивал на кестена

# Най-вкусният и пъстър празник на Подгорието

Дирекцията на най-младия български Природен парк "Беласица", създаден през 2007 г., е в красивото подгорско село Коларово. Осем са селата от Петричката община с общото име Подгорие, които се намират на територията на парка, и чийто поминък, традиции и развитие са в тясна връзка с дейността на ДПП "Беласица".

Коларово има богато историческо минало - археологическите проучвания ни отвеждат към енеолита, античността и средновековието. По време на османското владичество българо-християнското население рязко намалява. След Освобожде-



нието, и особено след Балканските войни, в северното подножие на Беласица се заселват българи - бежанци от Егейска Македония, а малко по-късно - и от Струмишко и Шипско. В Коларово има 3 църкви и параклис, но освен традиционния събор на селото на Димитровден, жителите му поддържат и още една традиция - куверските игри Сурва, които стават на 1 януари. От пет години Дирекцията на ПП "Беласица" започва провеждането на Фестивал на кестена, който бързо се превърна в масов, пъстър и много ароматен празник.

Символ на Беласица - планината на три държави - България, Македония и Гърция, като Природният парк обхваща по-голямата част от българския дял на планината, е питомният кестен. Плодовете му узвяват в средата на есента и съвсем естествено, дообагрен и с други южни и екзотични дарове на градините като нар, райска ябълка, хинап, празникът се провежда именно по това време.

И тази година в Коларово за пети пореден път Дирекцията на ПП "Беласица" организира Фестивал на кестена, проведен на 15-16 октомври, в тихо, топло и разкошно есенно време, в което достолепната планина сменя своята зелена официална дреха и се превръща в пъстроцветна кипра. Освен жителите на Коларово на фестиваля идват хора от всички подгорски села - Беласица,



че обича тази земя като своя.

Шарен, благоуханен и с интересни наименования е вкусният пазар на площада пред читалището на селото - от президентската баница до кметския зелник, гювеч в тиква, лангени, жинки, пляси, крайщици.

Официално фестивалът се открива в ранния следобед. И тази година тук бяха народните представители Даниела Савеклиева, Димитър Танев и Георги Андонов, кметът на Петрич Димитър Бръчков, кметът на Коларово Атанас Гошев, директорът на РДГ - Благоевград, инж. Иван Гергов. Изпълнителният директор на ИАГ инж. Тони Кръстев прочете поздравителен адрес от министъра на земеделието и храните Десислава Танева и го връчи на директора на ДПП "Беласица" инж. Добриел Радев.

веднага след откриването, бе в две части и включващ пеши, танци, представяне на обичаи, хумор, дефиле с народни носии и концерт на певец Карамфил Божиков.

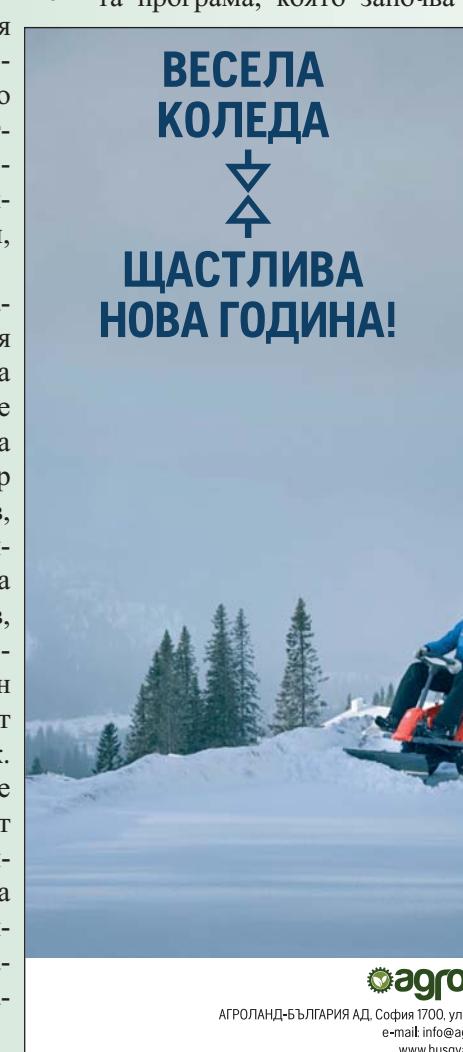
Дирекцията на Природния парк "Беласица" - основният организатор на Фестивала на кестена, с подкрепата на Българската фондация "Биоразнообразие", Петрички туристически форум и община Петрич с активното участие на кметовете и читалищните секретари на подгорските села предложи и много съществуващи атракции. В Посетителския център на Парка се изльчващо филм в 2 части за природното богатство и културно-ис-

торическото наследство на Беласица, подредена бе етнографската изложба, организирани бяха туристически маршрути с водачи "Животът на кестена", Творческото ателие "Сръчко" на щанда на Българската фондация "Биоразнообразие" и много други.

На следващия ден, в неделя, от с. Самуилово стартира разходката "Чудните водопади на Беласица" по р. Камешнишка.

Диана ПЕТРОВА  
Снимки Йордан  
ДАМИЯНОВ

**ВЕСЕЛА  
КОЛЕДА**  
  
**ЩАСТЛИВА  
НОВА ГОДИНА!**



Husqvarna

агроланд-българия АД, София 1700, ул. „8-ми декември“ 13, тел: 024 666 910  
e-mail: info@agroland.eu  
www.husqvarna.bg